

tizem, kakor ga ta vlada sama goji, zahteva in zasluži.

Če ne bo tem ljubezenskim razmeram med našo vlado in dr. Šušteršičem konec, nam bo kmalu pričakovati tudi najresnejših posledic.

In kot kaj bi se smatralo kranjsko učiteljstvo, če bi bilo primoramo poseči po najskrajnejšem orožju, da se brani samo, ker ga vlada neče in ker sama zatira njega poštenje?

Obsodilo se nas bi kot „veležidajalce“ in šele tedaj se nas bi pričelo upoštevati kot ljudi, šele tedaj bi postali enakopravni pred zakonom in šele tedaj bi stopil zakon tudi za nas v veljavo! Pokale bi c. kr. puške in tekla bi nedolžna kri, katere je še vajena rodna nam slovenska zemlja!...

In tedaj bi dal naš dež. predsednik le kratko ntemeljitev za svojo odgovornost, dejal bi: „Wegen eines Lehrers wird man nicht in Oesterreich streiten.“ —

V polni zavesti pa, da pravica premaga vse krutosti, ostanemo mi vedno trdni in vztrajni v boju za svoje pravo in se ne odmaknemo ni za las od svojih pravic, ker bolj je, da se zaznamuje naš konec kot časten konec v boju za pravico, resnico, in poštenje slovenskega učiteljstva v človeštvu, kakor da bi poginili kot psi za plotom polni resignacije in gladi! Za nami pride še generacija učiteljstva, ki nas bo sodila po naših činih in po njih merila spoštovanje do nas ter obsodila naše zatiralce!

Državni poslanec župan Ivan Hribar je sestavil predlog glede uredbe učiteljskih plač, tako da mu ga bo mogoče prihodajl teden izročiti posameznim državnozborskim klubom v posvetovanje,

Na delo!

Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole so razposlane. S tem je započeto važno kulturno delo v Avstriji, ki ga je deležno tudi slovensko učiteljstvo in slovenski narod. Po statistični sestavi in kritički razpravi stanja ljudskega šolstva posameznih narodov se bo napravil opis ljudskega šolstva vse države. Na slovenskem učiteljstvu je sedaj ležeče, kako se bo izvršila razprava tega kulturnega vprašanja z ozirom na naš narod. V to svrbo se je osnoval v Ljubljani poseben odsek, ki bo vodil vse delo z ozirom na ljudsko šolstvo slovenskega naroda, in dolžnost učiteljstva je, da posveti nekaj dela in pozornosti sedaj tudi temu delu in vprašanju, ki se bodo določala tu v splošno razpravo z ozirom na posamezne okraje. Poudarjati pa moramo, naj se ne smatra to vprašanje za politikum, temveč za strogo kulturno vprašanje, ki ga hoče z drugimi narodi v državi rešiti tudi slovensko učiteljstvo za svoj narod — častno!

Kdor torej ni pomotoma prejel vprašalnih pol, ki se se vpslale na vodstva vseh sloven-

skih ljudskih šol, da jih porazdeli med učiteljstvo, naj se obrne na „Odsek za reformo ljudske šole“ (Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev) Ljubljana. Tudi kdor želi kakršnegakoli pojasnila v tem oziru, naj se obrne na isti naslov. Pole je dopolniti do 30. t. m. in prosimo za točnost in nujnost še posebe, ker je delo še potem ogromno in mora biti deloma do septembra dokončano, če hočemo, da bo delo slov. naroda korakalo vzporedno z delom drugih narodov v državi. Komite se zopet snide septembra na Dunaju, kjer se bodo storili nadaljni sklepi.

Opomba: Slov. pedagoške liste prosimo za ponatisk tega članka.

Ljubljanski odsek komiteja za reformo ljudske šole.

Socialna demokracija za učiteljstvo.

Na deželni konferenci goriških zaupnikov socialno-demokratske stranke dne 5. junija t. l. je g. Petejan odločno obsojal gonjo, ki so jo pričeli proizvajati klerikalci proti šoli in učiteljstvu. Izvajal je, da se mora tej klerikalni agitaciji socialno-demokratska stranka odločno upreti. Stavil je o tem smislu tudi primerno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Ta odločen nastop je od naše strani najtopleje pozdravljati, ker — dasi imamo tudi sami dovolj življenske moči za boj — vendar bodo uspehi tem večji, čim večja bo odporna sila proti skupnemu nasprotniku!

Grobovi tulijo!

V predzadnji številki smo se spomnili nesrečnega tovarisa Potokarja, ki ga je udarila moč klerikalno-vladnega nasilja. Tovariš Potokar nam je pisal pismo, ki mora zbuditi v vsakem človeku, ki ni Jaklič-Krek-Hočevarjevega kova, solzo sočutja in čuvstvo ogorčenja, ki stiska roko v pest!

To pismo je dokument one krutosti, ki danes davi in preganja nedolžne! To pismo kriči do neba po maščevanju! Kulturni zgodovinar ga bo citiral kot dokaz, kako so današnje dni ravnali z značajnim učiteljem vladno-klerikalni inkvizitorji! Uskokom, ki sedaj služijo tem inkvizitorjem, naj se ob čitanju tega pismatrese duša odsramote!

Pismo se glasi doslovno:

Banjaloka pri Kočevju, 16./6. 1910.

Velemenjeni tovaris!

Hvala za sočuvstvo, izkazano mi v zadnji številki „Učit. Tov.“! Saj to je edino, kar nas tolaži v prognanstvu, ko se brusi nad nami meč nasilja, strasti in maščevanja. Ni ga več življenja, ni ga upanja, samo gorje, obup, solze nedolžnih rtev pod strahovlado brezcutnih, brezsrčnih nositeljev naše usode!

Za učitelja ni nobene rešitve več na svetu, da, kranjski učitelj v prognanstvu je res kakor pes za plotom, ki tuli in laja po od pomoči, a tulenje, to lajanje je klic po od pomoči, zdih obupajočih, prošnja za rešitev iz ječe v verige uklenjenih, po nedolžnem preganjih, v nesrečo pahnenih otrok!

Kje so zaščitniki našega stanu, naših teženj, kdo je varuh naših pravic, naših zakonov? Ali se je vse zaklelo proti nam?

Ne, še so, ki čutijo z nami, to upanje imam, in ti bodo vstali z učiteljstvom, ko ne bo več sledu že zdavnej v grob poslanih učiteljev-trpinov.

Z vsem spoštovanjem

Potokar Franc,
nadučitelj.

VABILO

na

XXV. redno vel. skupščino

in obenem

jubilejno slavnost družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

v nedeljo, 3. julija 1910. leta, ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v veliki dvorani „Narodnega doma“.

VZPORED:

1. Nagovor prvomestnika.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo nadzorništv.
5. Volitev članov v družbeno vodstvo.¹⁾
6. Volitev nadzorništv (5 članov).²⁾
7. Volitev razsodništva (5 članov).³⁾
8. Slučajnosti.

Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“
v Ljubljani, dne 28. maja 1910.

¹⁾ Iz vodstva izstopijo letos gg.: Andrej Senekovič, dr. Ivan Merhar, Fr. Pahernik, dr. Gregor Žerjav. Umrl je dr. Karel Bleiweis vitez Trsteniški, odpovedal pa se je zaradi premissitve gosp. prof. Vajda. Voliti je torej šest odbornikov, štiri za dobo treh let, dva za dobo dveh let.

V odboru ostanejo še gg.: Fr. Ūrnagoj, dr. Ernest Dereani, Gregor Einspieler, Aleksander Hudovernik, Luka Sveteo, Ivan Vrhovnik.

²⁾ V nadzorništvu so bili gg.: dr. Fran Ilešič, dr. Ferdo Müller, Matija Prosek, dr. Vladimir Ravnihar, Miloš Stibler.

³⁾ V razsodništvu so bili gg.: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej, Karel Šavnik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Karel Triller.

DOSTAVEK: Dne 1. in 2. julija se priredi obrambni tečaj, h kateremu je dostop dovoljen samo proti osebnemu povabilu.

V soboto, dne 2. julija, ob osmih zvečer bo prijateljski sestanek na vrtu „Narodnega doma“.

V nedeljo, dne 3. julija, popoldne ob treh je pričetek velike ljudske slavnosti v Tivoli, ki jo prirede v korist družbi sv. Cirila in Metoda narodne dame iz vseh slovenskih pokrajin.

Čebelarji!

Čebelarstvo ni nikjer v Avstriji tako zanemarjeno kot pri nas, akoravno imamo najboljše čebelno plemo.

lingsgruß an das Vaterland“. („Alles das ist deutsches Land“) — „Ein germanisches Gehöft vor der Völkerverwanderung“, „Hermann, der Befreier Deutschlands“ itd. itd. — za Avstrije pa je pomembna pesem „Die Preußen vor Prag“, berilo „Der Kronprinz ist da!“ (pri Kraljevem gradu) in kmalu potem „Die Wacht am Rhein“.

Kako je kaj nam Slovencem pri sreč, če pregledujemo naše slovenske čitanke? Ali najdemo kje pesem: „Slovenec sem!“?

Knjiga „Realienbuch“ ima 382 strani v veliki osmerki ter mnogo zanimivih in poučnih slik med berilom uvrščenih. Zgodovina in zemljepis se ozirata največ na nemško cesarstvo — iz lahko razumljivih razlogov.

Ta kratka črtica o nemških ljudskih šolah bo morda marsikoga zanimala ter osvetila naše domače šolske razmere. Naši birokrati se pač povsod boje slovenskega narodnega čuta in ponosa, vendar bomo morali enkrat z njimi pošteno obračunati.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Pridobivanje medu se vrši na tako za starel način, da se dober pridelek pokvari in zaradi tega po sramotno nizkih cenah oddaja. Da se temu odpomore, se je ustanovila v Ilirski Bistrici na Notranjskem čebelariska zadruga, ki si je v nalogo vzela, vosek, med in čebele svojih članov razpečevati. Razposojevala bo tudi onim svojim članom, ki čebelarijo, na rojitev posebne vrste panjev, zaradi česar ji bo mogoče za pridelke v takih panjih boljše cene plačevati. Pomagano bo zlasti onim čebelarjem, ki se poslužujejo preprostih panjev, ne da bi bili primorani učiti se novodobnega čebelarstva. Razen tega bo imela zadruga v zalogi vse potrebščine za napredno čebelarstvo.

Dosedaj je pristopilo 170 članov, kar pa nikakor ne zadostuje, da bi začela poslovati v onem obsegu, kot si so ga ustanovitelji začrtali.

Naše čebelarje pozivljamo, da pristopijo k zadrugi v čim večjem številu, ker le od tega je odvisno, da se zamore zadruga plodonosno razviti. Sprejemljejo se ne le člani iz Kranjskega, temveč iz cele Avstrije in Ogrskega. Delež znaša 10 kron in se zamore plačevati v obrokih. Prvi obrok je 2 kroni. Ko zadrugi izstopi, dobi povrnujen cel vplačan delež.

Pravila dobi vsakdo brezplačno pri „Čebelariski zadrugi“ v Ilirski Bistrici.

Pozabljena §§ na Kranjskem!

§ 55

(Drž. zak. št. 62.) Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.

Da se učiteljem za časa in do dobrega daje, kar jim gre, za to skrbé in o tem določuje šolska oblastva.

§ 5

(Dež. zak. št. 21.) V vsakem šolskem okraju je napraviti najmanj eno meščansko šolo.

Vlado, ki je svoj čas telegrafično **zaukazala** ustanovitev nemške mestne šole v Ljubljani, prosi kranjsko učiteljstvo za izvršitev gorajh §§!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga s omejenim jsmstvom.

Promet do konca maja **K 139.969.11.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od $1/2$. — $1/2$. 3. popoldne in vsako soboto od 6 — 7 zvečer.

Proti vprašalnim polam se je oglašil — „Slovenec“ — kakor pravi — nekdo iz učiteljstva! Tudi v tem strogo stvarnem, strogo kulturnem in obče koristnem, popolnoma nepolitiškem in nestrankarskem vprašanju iščejo razdiralci vsega dobrega politike! Tem ljudem ni mogoče pomagati, ker so ali tako zlobni ali pa tako neumni, da so slepi in gluhi za vsako plemenito kulturno delo. — Tovariši, tovarišice! Ne ozirajte se na pobesnelo razdirajoče delo političkih strastnežev, ampak storite svojo dolžnost tudi v tem pogledu, da ne ostane naše ubogo slovensko ljudsko šolstvo osramočeno in ponižano po klerikalni krivdi pred vsemi kulturnimi narodi v Avstriji!

Sprachunterricht in der Volksschule, 2. del, velja 30 Pfg., in Rechenbuch.

Čitanka ima 552 strani s sledečimi oddelki: I. del: 1. otrokovo vsakdanje opravilo; 2. nedelja; 3. letni časi in prazniki; 4. rodovinsko življenje; 5. ljubezen do bližnjega; 6. ljubezen do domovine; 7. poklicna zvestoba; 8. ljubezen do resnice in poštenosti; 9. marljivost in varčnost; 10. zadovoljnost; 11. šaljive povesti; 12. slike iz življenja. Ta del ima 196 pesmi in beril. V drugem delu so berila za poglobljenja in dopolnitev pouka iz realij, in sicer: slike iz prirodnostva in pouka o zdravju, slike iz tujih dežel in svetov, slike iz velike nemške domovine, slike iz domovinoslovja, v dodatku pa zglede za pisemne izdelke poslovnega življenja. V tem delu je 202 pesmi in beril. Spredaj je imenik pesmi po začetni vrsti, drugi po pesnikih ter seznam virov (Quellenverzeichnis).

Posebno moramo poudarjati, da se v nemških ljudskih šolah goji marljivo razvoj narodnostnega čuta in nemškega ponosa. V to služijo berila: Deutsche Helden vorden Faku-Forts in China, pesem Deutscher Rat: „Kind, Deutsche kämpften tapfer allezeit: Du, deutsches Kind, sei tapfer, treu und wahr!“ — „Ein

deutscher Fabrikbesitzer“ (to je Krupp), „Dar — es — Salam“: Möge nur der aufblühenden Stadt! und ihrem großen Hinterlande unter deutscher Flagge uach das Glück, beschieden sein!“ — „Von unsern Besitzungen in der Südsee.“

Še nekaj pogledov iz „Bilder aus dem weitent deutschen Vaterlande“. Začenja se s pesmijo „Das Lied der Deutschen“ („Deutschland, Deutschland über alles...“), potem je berilo „Deutschland“, in prvi stavek se glasi: „Deutschland, unser liebes Vaterland, gehört zu den schönsten Ländern, welche die Sonne in ihrem ewigen Laufe begrüßt.“ in proti koncu: „Vielmehr kann der edlere Mensch, der Deutschland seine Heimat nennt, dem Gedanken an eine deutsche Erde und an einen deutschen Himmel nicht entgehen.“

Pesem „Preußenlied“ poveličuje Pruse: „Ich bin ein Preuße! Kennt ihr meine Farben?“ — mornarjem „Deutsches Matrosenlied“, „Das Nationaldenkmal auf dem Niederwald“, „Über Einfuhr und Ausfuhr des Deutschen Reiches“, pesem „Früh-

¹⁾ Glavno mesto „Deutsch-Ostafrika.“